

Sygn. akt I.Ca 249/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 lipca 2018r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Cezary Olszewski (spr.)
Sędziowie:	SO Elżbieta Iwona Cembrowicz SO Joanna Walczuk
Protokolant:	st. sekr. sąd. Wioletta Mierzejewska

po rozpoznaniu w dniu 11 lipca 2018 roku w Suwałkach

na rozprawie

sprawy z powództwa Z. B.

przeciwko Towarzystwu (...) w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego Towarzystwa (...)

w W.

od wyroku Sądu Rejonowego w Augustowie

z dnia 11 kwietnia 2018r. sygn.akt I C 110/18

Uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu w Augustowie do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania za instancję odwoławczą.

SSO Cezary Olszewski SSO Elżbieta Iwona Cembrowicz SSO Joanna Walczuk

Sygn. akt I Ca 249/1

UZASADNIENIE

Powód Z. B. wystąpił przeciwko Towarzystwu (...) w W. o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym, domagając się zapłaty kwoty 10.001,00 zł tytułem częściowego odszkodowania uzupełniającego wraz z ustawowymi odsetkami od tej kwoty liczonymi od dnia 07.09.2012 r. do dnia 31.12.2015 r. oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 01.01.2016 r. do dnia zapłaty. W uzasadnieniu podnosił, iż w ramach ubezpieczenia budynków wchodzących w skład gospodarstwa rolnego, na podstawie polisy nr (...), pozwany ponosi odpowiedzialność za szkodę z dnia 06.08.2012 r. wyrządzoną przez huragan, wskutek którego uszkodzeniu uległ budynek z kamienia oraz budynek mieszkalny należący do powoda. W ramach likwidacji szkody pozwany przyznał powodowi kwotę odszkodowania w

wysokości 13.229,00 zł, a w ramach prowadzonego postępowania sądowego w sprawie I C 567/16 Sąd Rejonowy w Augustowie zasądził od niego na rzecz powoda kwotę 10.001,00 zł wraz z należnymi odsetkami, tytułem częściowego odszkodowania. Zgodnie z opinią biegłej sądowej K. T. (1) sporządzonej na potrzeby procesu, wysokość przedmiotowej szkody wynosi kwotę 73.583,00 zł i dochodzona pozwem jest kwota częściowa. Powód zastrzegł też możliwość rozszerzenia powództwa lub wystąpienia z kolejnym pozwem.

Sąd Rejonowy w Augustowie uwzględnił powództwo w całości, zgodnie z żądaniem pozwu (k. 89 akt) wydając nakaz zapłaty.

Pozwane Towarzystwo (...) w W. złożyło sprzeciw domagając się oddalenia powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu twierdząc że w ramach przeprowadzonego postępowania likwidacyjnego, na podstawie cennika, ustalił wartość szkody w budynkach i wypłacił na rzecz powoda odpowiednie odszkodowanie. Ponadto pozwany kwestionował opinię biegłej sporządzoną na potrzeby innego postępowania sądowego, tj. do sprawy I C 567/16.

W piśmie procesowym z dnia 27.02.2018 r. pełnomocnik powoda podtrzymał w całości stanowisko zajęte w pozwie oraz wniósł o dopuszczenie dowodu ze wszystkich dokumentów zgromadzonych w aktach tut. Sądu o sygn. akt I C 567/16. Ponadto wskazał, iż w niniejszej sprawie, podobnie jak ostatecznie w sprawie o sygn. akt I C 567/16, powód domaga się odszkodowania za budynek gospodarczy murowany z kamienia. Wysokość szkody w tym mieniu powoda została już prawomocnie ustalona przez Sąd w sprawie I C 567/16 na kwotę 73.583,00 zł, a odszkodowanie całościowe zostało zminusowane o kwotę wypłaconą powodowi przez pozwanego w wysokości 13.060,00 zł. Skoro Sąd Rejonowy w Augustowie zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 10.001,00 zł tytułem częściowego odszkodowania uzupełniającego wraz z należnymi odsetkami to nie jest możliwe kwestionowanie przez pozwanego ustaleń Sądu co do wysokości szkody poczynionych przez Sąd w sprawie I C 567/16. Zdaniem strony powodowej wysokość szkody została prawomocnie ustalona na kwotę 73.583,00 zł, w związku z tym wobec wypłacenia przez pozwanego łącznej kwoty 23.061,00 zł (13.060,00 zł + 10.001,00 zł), powodowi nadal przysługuje dopłata w kwocie 50.522,00 zł. Tym samym zasądzenie kwoty częściowej, żądanej przedmiotowym pozwem, w wysokości 10.001,00 zł, pozostaje w pełni uzasadnione.

Sąd rejonowy wyrokiem z dnia 11 kwietnia 2018r uwzględnił powództwo w całości obciążając jednocześnie pozwanego kosztami procesu.

Wskazał iż budynek gospodarczy murowany z kamienia, należący do powoda, uległ uszkodzeniu na skutek silnego wiatru huraganowego. W dacie szkody powód korzystał z ochrony ubezpieczeniowej budynków wchodzących w skład gospodarstwa rolnego na podstawie umowy zawartej w pozwanym Towarzystwie (...). We wcześniejszym procesie Sąd Rejonowy w Augustowie zasądził od pozwanego Towarzystwa (...) w W. na rzecz powoda Z. B. tytułem częściowego odszkodowania uzupełniającego kwotę 10.001 zł wraz z odsetkami. Z ustaleń Sądu w tej sprawie (IC 567/16) wynikało, iż wysokość przedmiotowej szkody wynosi kwotę 73.583,00 zł, zgodnie z opinią uzupełniającą biegłej sądowej z zakresu szacowania nieruchomości K. T. (1). Ponieważ doszło do prawomocnego przesądzenia odpowiedzialności, a z biegłej sądowej wynika, iż wartość szkody powstałej w budynku gospodarczym murowanym, należącym do powoda, wynosi kwotę 73.583,00 zł. roszczenie zdaniem sądu należało uznać za uzasadnione.

W myśl bowiem art. 365 § 1 kpc orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby, zaś art. 366 kpc stanowi, iż wyrok prawomocny ma powagę rzeczy osądzonej tylko co do tego, co w związku z podstawą sporu stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia, a ponadto tylko między tymi samymi stronami.

W doktrynie ugruntowane jest stanowisko, iż związanie sądu orzeczeniem oznacza, że sąd, który je wydał, zasadniczo nie może sam bezpośrednio go zmienić bądź uchylić. Moc wiążąca może mieć charakter bezwzględny albo względny. Związanie względne występuje wówczas, gdy ustawa przewiduje wyjątkowo sytuacje, w których sąd może zmienić lub Jak podniósł sąd rejonowy związanie wyrokiem sądu cywilnego oznacza brak możliwości zignorowania zarówno ustaleń faktycznych stanowiących bezpośrednio podstawę rozstrzygnięcia, jak i podstawy prawnej. Nie jest

dopuszczalne odmienne ustalenie zaistnienia, przebiegu i oceny istotnych dla danego stosunku prawnego zdarzeń faktycznych w kolejnych procesach sądowych między tymi samymi stronami, chociażby przedmiot tych spraw się różnił. Zakazane jest również prowadzenie postępowania dowodowego na okoliczności podważające ustalenia faktyczne zawarte w wiążącym orzeczeniu. W orzecznictwie słusznie podkreśla się, że prawomocne przesądzenie określonej kwestii między tymi samymi stronami tworzy indywidualną i konkretną normę prawną wywiedzioną przez sąd z norm generalnych i abstrakcyjnych zawartych w przepisach prawa.

Ustalenie przez Sąd Rejonowy w Augustowie w sprawie I C 567/16, że doszło do zawarcia przez strony postępowania umowy obowiązkowego ubezpieczenia budynków wchodzących w skład gospodarstwa rolnego, potwierdzonej polisą nr (...) oraz wartości szkody, która zgodnie z opinią biegłej sądowej K. T. (1) wynosi kwotę 73.583,00 zł, czyniło przedmiotowe żądanie pozwu w pełni uzasadnionym.

Sąd rejonowy nie dostrzegł potrzeby zasięgnięcia wiedzy specjalistycznej i dopuszczenia dowodu z opinii kolejnego biegłego sądowego, gdyż zgromadzony w poprzedniej sprawie materiał dowodowy umożliwił poczynienie ustaleń i wydania rozstrzygnięcia w niniejszym postępowaniu. Dotychczas pozwany wypłacił powodowi tytułem odszkodowania kwotę 13.060,00 zł ustaloną w toku postępowania likwidacyjnego oraz kwotę 10.001,00 zł zasądzoną w sprawie I C 567/16 wyrokiem Sądu Rejonowego w Augustowie z dnia 12.09.2017 r. Zatem roszczenie częściowe powoda o zapłatę kwoty 10.001,00 zł należało uwzględnić w całości, albowiem kwota ta nie przekracza należnego powodowi odszkodowania.

O odsetkach Sąd rejonowy orzekł mając na uwadze art. 481 § 1 kc w zw. z art. 817 kc. W przedmiotowej sprawie zgłoszenie szkody przez poszkodowanego nastąpiło w dniu 07.08.2012 r., zaś termin żądania upływał w dniu 07.09.2012 r. wskazując na obowiązek spełnienia świadczenia w terminie 30 dni. Zważywszy zaś na fakt, iż roszczenie powoda zostało w 100 % uwzględnione kosztami procesu obciążono w całości pozwanego.

Apelację od wyroku sądu rejonowego wywiódł pozwany zarzucając sądowi rejonowemu naruszenie przepisów postępowania cywilnego jak i prawa materialnego.

Pozwany zarzucił sądowi naruszenie treści art. 233 § 1 kpc, art. 235 § 1 kpc oraz 278 § 1 kpc poprzez oparcie się przez sąd I instancji na opinii biegłego wydanej w innej sprawie, w sytuacji zakwestionowania wniosków tejże opinii przez pozwanego. Wskazał także na naruszenie treści art. 366 kpc poprzez uznanie, iż wartość szkody w kwocie 73 583 zł została objęta powagą rzeczy osądzonej wobec prawomocnego wyroku SR w Augustowie wydanego w sprawie I C 567/16, w sytuacji gdy przedmiotem rozstrzygnięcia w tym postępowaniu było żądanie zapłaty kwoty 10 001 zł.

Z kolei w zakresie naruszenia prawa materialnego tj art. 363 § 1kc w zw. z art. 6 kc pozwany zarzucał niezasadne przyjęcie, że powód udowodnił istnienie i wysokość szkody dochodzonej pozwem.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa oraz zasądzenie kosztów procesu za obie instancje.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelację uznać należało za uzasadnioną. Istota sporu w sprawie niniejszej sprowadzała się do tego czy wypłacone dotychczas odszkodowanie rekompensuje doznaną przez powoda szkodę w całości, czy też pozwany zobowiązany jest do wypłaty pozostałej części odszkodowania, a jeżeli tak to czy pozostała do zapłaty kwota wynosi co najmniej tyle ile zasądził w punkcie I. wyroku sąd rejonowy.

Na wstępie jednak odnieść się należy do zagadnienia związania sądu II-giej instancji treścią wniosków apelującego – bowiem pozwany domagał się zmiany skarżonego orzeczenia poprzez oddalenia powództwa.

Jak podkreśla się w literaturze i orzecznictwie żądanie uchylenia lub zmiany zaskarżonego orzeczenia, stanowiąc logiczną konsekwencję podstaw zaskarżenia, musi być potraktowane jedynie jako niewiążący sądu wniosek, dotyczący takiej działalności sądu, która musi być dokonana z urzędu w sposób zgodny z przepisami prawa. Decyzja sądu

uwarunkowana jest nie tylko stwierdzeniem istnienia wad, podniesionych przez stronę w apelacji, lecz również stwierdzeniem istnienia okoliczności, branych przez sąd z urzędu pod uwagę. Sąd drugiej instancji może więc zmienić zaskarżony wyrok, choćby wniosek apelacji dotyczył uchylenia wyroku, bądź też, w razie stwierdzenia nieważności postępowania przed sądem pierwszej instancji, uchylić wyrok tego sądu, choćby skarżący domagał się tylko jego zmiany. Jak bowiem trafnie stwierdził SN (wyr. z 6.12.2001 r., I PKN 714/00,) granice apelacji wyznacza nie tyle sam wniosek, co cały jej wywód i treść.

Dokonując oceny wyroku sądu rejonowego w kontekście zarzutów apelacyjnych sąd okręgowy uznał, iż postępowanie dowodowe należy przeprowadzić w całości – co uzasadnia uchylenie wyroku na podstawie art. 386 § 4 kpc.

W zakresie zarzutów apelacyjnych skarżący podnosił obrazę przepisów postępowania, przy czym na uchybienie to wskazał wnosząc zastrzeżenie na podstawie art. 162 kpc. Zarzuty te uznać należało za trafne. Naruszona została bowiem zasada bezpośredniości określona w art. 235 kpc. W orzecznictwie sądowym przyjmuje się, że pomimo treści art. 235 § 1 KPC, nie jest wyłączona możliwość zaliczenia w poczet materiału dowodowego sprawy dowodów zgromadzonych w innej sprawie, a tym samym nie dochodzi do naruszenia zasady bezpośredniości, o ile strony mają możliwość ustosunkowania się do ich treści i zgłoszenia stosownych wniosków (tak np. wyr. SN z 21.2.2012 r., I UK 295/11). Sąd rejonowy poddał ocenie materiał dowodowy zgromadzony w innej sprawie, przy czym dopuścił dowód z akt sprawy nie dając jednocześnie możliwości odniesienia się do tegoż materiału tj konkretnych dowodów zgromadzonych w tych aktach, a ponadto pozwany negował przydatność opinii sporządzonej w innej sprawie dla rozstrzygnięcia sprawy niniejszej.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w sprawie **III UK 133/16** „zawarte w art. 224 § 2 KPC sformułowanie "gdy ma być przeprowadzony dowód z akt" oznacza możliwość dopuszczenia dowodu z dokumentów znajdujących się w aktach. Strona, która chce skorzystać z tego środka dowodowego (dowodu z dokumentu), a także sąd działając z urzędu, powinni dowód taki oznaczyć i wskazać jego miejsce w aktach. Jeśli dowód w postaci dokumentów załączonych w innych aktach zostanie przeprowadzony, w protokole rozprawy należy odnotować ten fakt przez ujawnienie treści dokumentów i zapisów lub określenie kart akt, na których się one znajdują. Możliwe jest jedynie dopuszczenie w charakterze dowodu określonych dokumentów zawartych w aktach innej sprawy, bowiem art. 244 i następane KPC przewidują tylko dowody z dokumentów, a nie dowód z akt innej sprawy. Bez naruszenia zasady bezpośredniości przewidzianej w art. 235 KPC, możliwe jest jedynie dopuszczenie dowodu z poszczególnych, ściśle określonych dokumentów, a jeżeli mają to być protokoły zeznań świadków przesłuchanych w innej sprawie, to tylko pod warunkiem, że żadna ze stron nie zażądała przeprowadzenia tych dowodów przed sądem orzekającym. **Opinia biegłego sporządzona w innej sprawie, nie tylko w sprawie tego samego rodzaju co sprawa rozpoznawana, może być wykorzystana jako dowód w rozumieniu art. 278 § 1 KPC tylko wtedy, gdy żadna ze stron**

nie zgłasza co do niej zastrzeżeń i nie żąda powtórzenia tego dowodu w toczącym się postępowaniu w sprawie cywilnej. Sąd cywilny powinien zażądać ustnego wyjaśnienia opinii złożonej na piśmie w innej sprawie niż tocząca się przed sądem orzekającym; wymaga tego bowiem zasada bezpośredniości (art. 235 KPC). Odstąpienie od tego wymagania jest możliwe tylko w razie wyraźnego wniosku stron. Powyższe stwierdzenie implikuje obowiązek poinformowania stron o zamiarze sięgnięcia po dowód z opinii biegłego sporządzonej na potrzeby innej sprawy i umożliwienia stronom odniesienia się do treści opinii i zawartego w niej stanowiska biegłego”.

W tym miejscu należy podkreślić iż w postępowaniu toczącym się przed Sądem Rejonowym w Augustowie pod sygnaturą I C 567/16 pozwany kwestionował opinię biegłej K. T. (1) , a co więcej składał wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego (k 176 w/w akt) wnosząc wcześniej szereg zastrzeżeń do opinii sporządzonej przez tą biegłą (k. 121 ; 146 w/w akt). Nie było zatem podstaw do przyjęcia za udowodnioną wysokość szkody wskazaną przez biegłą K. T., zaś opierając się na tak przeprowadzonych dowodach sąd uchybił przepisom postępowania - co słusznie skarżący podniósł w apelacji.

Trafnie skarżący podniósł także naruszenie treści art. 366 kpc. Powaga rzeczy osądzonej dotyczy roszczenia , które poddane było rozstrzygnięciu sądu. Niewątpliwie obecnie dochodzona kwota nie była przedmiotem analizy w kontekście zasadności roszczenia , a ustalenia (kwestionowane) zawarte w uzasadnieniu dotyczące wysokości szkody nie są objęte res iudicata. Na tle dochodzonych roszczeń częściowych wykształciło się bogate orzecznictwo tak sądów powszechnych jak i Sądu Najwyższego. Chodziło głównie o to by w niezmiennych okolicznościach nie dochodziło do zapadania różnych (przeciwstawnych) orzeczeń z punktu widzenia oceny kwestii prawnej czy zasady odpowiedzialności.

Jak słusznie podnosi autor komentarza do art. 366 (pod red. Piaseckiego) w razie dochodzenia tylko części świadczenia powaga nie obejmuje pozostałej (niedochodzonej) części świadczenia. W pewnych wypadkach powód może mieć jednak problem z wykazaniem braku powagi. W

konsekwencji dopuszczalność dochodzenia pozostałej części świadczenia zależy w dużej mierze od sformułowania pierwszego pozwu.

Także Sąd Najwyższy w uchwale podjętej w sprawie . III CZP 29/94 stwierdził „nie ma wątpliwości, że nie jest objęta powagą część świadczenia niedochodzona w danym procesie, o ile powód wyraźnie zaznaczył w pozwie, że dochodzi tylko części świadczenia”. Podobny pogląd wyraził Sąd Najwyższy wyraził w wyroku z 13.5.2010 r., II PK 353/09, Legalis).

Co bardzo istotne sąd rejonowy w sposób wadliwy dokonał wykładni związania prawomocnym orzeczeniem o czym stanowi art. 365 kpc. Przepis art. 365 § 1 KC ustanawia stan związania prawomocnym orzeczeniem nie tylko stron i sądu, który je wydał, lecz również innych sądów. Związanie prawomocnym wyrokiem oznacza, że sąd obowiązany jest uznać, **że kwestia prawna**, która była już przedmiotem rozstrzygnięcia w innej sprawie, a która ma znaczenie prejudycjalne w sprawie przez niego rozpoznawanej, kształtuje się tak, jak przyjęto w prawomocnym wcześniejszym wyroku, nawet jeżeli argumentacja prawna, na której opiera się to rozstrzygnięcie jest nietrafna. W późniejszej sprawie kwestia ta nie może być już w ogóle badana. W tym kontekście należy też widzieć zagadnienie mocy wiążącej wyroku zapadłego co do części dochodzonego świadczenia w procesie między tymi samymi stronami o dalszą część świadczenia z tego samego stosunku prawnego (wyr. SN z 20.5.2014 r., I PK 295/13,). W innym z orzeczeń Sąd Najwyższy stwierdził „w razie prawomocnego uwzględnienia części roszczenia o spełnienia świadczenia z tego samego stosunku prawnego w procesie dotyczącym spełnienia reszty świadczenia sąd nie może w tych samych okolicznościach prawnych i faktycznych orzec odmiennie **o zasadzie odpowiedzialności pozwanego** (wyr. z 24.10.2013 r.,- IV CSK 62/13).

Przedstawione poglądy w sposób nie budzący wątpliwości wskazują na zakres związania , który dotyczy kwestii prawnej czy też zasady odpowiedzialności. Nie oznacza to jednak, iż związanie takie dotyczy wysokości szkody ustalonej w uzasadnieniu sądu , a przyjętej na podstawie akceptacji wyliczeń biegłej (kwestionowanych przez pozwanego) - jak to błędnie przyjął sąd rejonowy.

Za trafny również należało uznać zarzut dotyczący naruszenia prawa materialnego bowiem odszkodowanie

winno spełniać przesłanki o jakich mowa w art. 363 kc, zaś obowiązek dowodzenia nałożony jest na stronę, która z określonych faktów wywodzi skutki prawne (art. 6 kc).

Sąd okręgowy akceptując bogate w tym zakresie orzecznictwo Sądu Najwyższego nie podziela jednak poglądu, iż brak wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego nawet w sytuacji gdy strona reprezentowana jest przez profesjonalnego pełnomocnika zwalnia sąd od działania z urzędu. W orzecznictwie SN jest już utrwalone stanowisko, zgodnie z którym w przypadku gdy z art. 278 § 1 KPC wynika, że sąd może dojść do wiadomości specjalnych wyłącznie przez skorzystanie z pomocy biegłego, to sąd dopuszcza się naruszenia art. 232 zd. 2 KPC, gdy z urzędu nie przeprowadza dowodu z opinii biegłego, natomiast dowód ten jest niezbędny do miarodajnej oceny zasadności wytoczonego powództwa (zob. m.in. wyr. SA w Łodzi z 18.11.2014 r., I ACA 901/14, Legalis; wyr. SN z 27.4.2012 r., V CSK 202/11, Legalis; wyr. SN z 9.1.2012 r., I UK 232/11, Legalis; wyr. SN z 27.1.2010 r., II CSK 352/09, Legalis; wyr. SN z 15.1.2010 r., I CSK 199/09, Legalis; wyr. SN z 20.3.2009 r., II CSK 602/08, Legalis; wyr. SN z 5.9.2008 r., I CSK 117/08, Legalis; wyr. SN z 26.10.2006 r., I CSK 169/06, Legalis; wyr. SN z 17.3.2006 r., I CSK 101/05, Legalis; wyr. SN z 24.11.1999 r., I CKN 223/98, Wok. 2000, Nr 3, s. 7).

Reasumując w sprawie niniejszej zachodzi potrzeba przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości w tym przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego co uzasadniało uchylene wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania na podstawie art. 386 § 4 kpc.